

Tekst: Lucas 15: 11-32

Lieve mensen, Gemeente van Christus,

We stonden er met z'n allen voor, 2,5 meter hoog, twee meter breed. Diepe warme kleuren. De vader staat, zijn gezicht licht op, de jongste zoon knielt, daarom omheen enkele gestalten.

30 september 2019. Sint Petersburg. De Hermitage. We waren naar Rusland gereisd voor Rembrandts Terugkeer van de verloren zoon, zijn beroemde schilderij.

Wat toen kon, kan nu niet meer.

Het verhaal zelf is een schilderij.

Een mens had twee zonen. Een jongste en een oudste. Terwijl in de wereld de oudste voorop komt, is dat hier de jongste. Hij vraagt: Geef mij mijn bios, mijn leven.

Zijn vader geeft het hem zonder morren, zonder bedenking. Zijn vader zegt niets, ook geen zinnnetjes als 'ik ben erg teleurgesteld in je', 'hoe kun je me dit aandoen'. De vader geeft. Zoonlief krijgt. De jongste krijgt zijn deel, zijn leven, en gaat.

Let op wat er dan staat: *Hij deelde hun toe te leven.* Dat is zo'n mooie zin. Het is vooral een opmerkelijke zin. De jongste zoon vraagt zijn deel, en beide zoons – er staat *hun* - krijgen hun deel. De vader geeft niet alleen de jongste zijn deel, maar ook de oudste. Zelf kiezen ze, wat ze ermee doen. Dat besef hebben, je kinderen hun eigen pad te laten gaan, met alles wat ze van je hebben gekregen, zonder dat je weet wat ze ermee gaan doen, zonder dat je weet wat hen zal overkomen...

Het gaat hier helemaal niet over erfenis, maar er staat *bios*, leven en leefruimte. Dit schenken heeft met ruimte schenken te maken. De vader schenkt hun beide het leven. En hij zegt: *ga maar*. Leer maar lopen, spreken, denken en dromen, vlieg maar uit. En precies dat verlangt de jongste. Hij verzamelt zijn spullen en zijn moed en gaat erop uit. *Hij trok weg uit het volk* staat er. Dat wil zeggen: hij gaat zijn eigen verlangen en lust achterna, laat alles waarmee hij verweven is achter. De ene gaat, en de ander? Die blijft, bij zijn vader. Zo gaat dat vaker in gezinnen. De ene gaat, de ander blijft. De ene gaat naar een ver land. Kinderen die naar een ver land gaan, willen zich losrukken van iets, die willen vrij zijn, op

zoek naar hun eigen bestemming. De een gaat ver weg en de ander blijft, bij, en soms tussen vader en moeder in. Je kunt het voelen, die draagt. In het verhaal is de moeder trouwens helemaal uit beeld. Op het schilderij van Rembrandt kijkt ze wel mee, vanuit de achtergrond, nauwelijks zichtbaar.

De jongste zoon trekt de wereld in. En met deze uittocht uit het vaderhuis raakt hij moederziel alleen. Het directe contact met de stem van zijn vader en met zijn oorsprong snijdt deze zoon door. En als je het contact met die stem kwijtraakt, dan komen er allerlei andere stemmen om je gunst vragen. Stemmen die je verleiden, die zeggen: vergeet je thuis, je komaf, je wortels. Laat zien wat je waard bent, heb daar alles voor over, presteer en regeer over je eigen domein.

En hij strooide zijn bezit kwistig in het rond en leefde reddeloos.

De jongste zoon komt aan in een verre streek, waar hij juist de vertrouwde stem gaat missen: iemand die hem liefheeft, die niet vraagt 'Wat kun je? Wat heb je? Wat ben je waard? Maar die zegt: Wat mooi dat je er weer bent. Of: Ik ben blij met je...

Dat missen, dat is wat *de honger* betekent. Honger naar God, naar een Vader die op je wacht. Honger naar een geestelijk thuis. Honger is hier het besef, dat je dat alles hebt verloren. Je hebt gegokt, gewaagd, en je hebt verloren. Je leven is een zwijnenstal en je zit aan lagerwal. Ik kan niet aan de indruk ontsnappen dat de westerse wereld deze beweging heeft gemaakt. Denk je eens in dat 1 % van alle water in ons land nog niet vervuild is. Dan hebben we er toch echt een zwijnenstal van gemaakt. Dat inzien en onder ogen zien, als volwassen mens in je eigen leven, als je daarin op de jongste lijkt, dan is dat een belangrijk moment. Dat is in ieder geval in de Bijbel een belangrijk moment. Dat je je eigen honger, je eigen armoe en reddeloze kant ontdekt... Het was er al, maar jij moest het nog ontdekken. Dat je merkt: zonder Gods oneindige liefde kom ik er niet. Ja, ik denk nou wel dat ik het leven kan maken, maar diep van binnen zie ik nu mijn reddeloosheid, diep van binnen weet ik, dat ik niet echt thuis ben, dat ik niet echt bemind word door al die stemmen van goede raad, verleiding, advies en zorg. *Hij begeerde zich te verzadigen*, maar er is niemand meer die dat kon.

Hij gaat vreemd. Is ver heen. Hij belandt tussen de zwijnen, van God los is hij. Hij verkeert tussen het onreine, tussen de varkensschillen. *Niemand die gaf ze hem die schillen...* Lucas schetst hier de verloren, dolende, vastgelopen mensheid. Zie de hopeloos in hun vrijheid verstrikten. Waar niemand meer is te vinden die van hen houdt.

En hij begon ontbering te lijden... De zoon gaat verder op de ingeslagen weg. Zoals ook wij nu nog steeds verdergaan op de ingeslagen weg... Inkeer als verandering, omkeer gaat pas, als je helemaal vastloopt.. En dan staat er dit ene beslissende zinnetje...

En hij kwam tot zichzelf. Dat was heel lang geleden. Wat dat inhield, was hij kwijtgeraakt. Dat besef dat er een vader is die brood in overvloed geeft, die geestelijk voedsel aanreikt. Ja toen hij en de vader nog één waren, toen was die vader als een moeder voor haar kind, een twee-eenheid, eigenlijk een drie-eenheid, want de oudste broer was er ook, en er was harmonie tussen die drie... *... en hij kwam tot zichzelf* in het besef, dat hij los was geraakt van de bron van zijn leven, dat je altijd een vader en een moeder hebt in aardse, maar ook in hemelse zin en dat je wel kunt doen alsof die niet bestaan, maar dat er een moment komt, dat je honger zich niet meer laat stillen door voedsel dat leeg blijkt te zijn...

Hij kwam tot zichzelf. Hier in die jongste en hier in Europa. Als iets de afgelopen tijd gebeurd is, dan is het dat... dat we tot ons zelfve komen nu, uit een decennialange roes van materiële welvaart geslingerd. Nog even en we krijgen honger als de jongste, zien in dat we kwistig geleefd hebben en de aarde gebruikten, en ook de ander, dat we er reddeloos op los leefden.

Ik ga hier verloren in hongersnood. Hongersnood. Alle seinen staan op rood, alleen negeren we ze nog of we hebben er geen oog voor. Maar ze staan op rood, ofwel door een dreigende derde wereldoorlog of door een klimaat catastrofe. De tijd van roze preken lijkt voorbij. Het is de tijd van ernst, van besef dat een tijdperk van relatieve vrede in ons continent voorbij is. We zijn, las ik in een krant deze week, jarenlang op vakantie geweest, maar die is sinds 24 februari voorbij, en wat er komt..., het is kijken in een glazen bol, maar rooskleurig is het niet.

Gistermiddag, vlak voor een begrafenis, liep ik nog even naar de Rank en voor het huis van mevrouw Tine Bakker wapperde de Oekraïense vlag en toen ik dichterbij kwam, zag ik dezelfde tweekleur bij de Mouterij hangen. Buiten vanaf het plein klonk kindergeluid als vanaf een schoolplein, het waren de stemmen van gevluchte Oekraïense kinderen.

En hij gaat terug naar zijn eigen vader. En deze vader? Die rust in zichzelf en wacht. Het enige wat in hem leeft is erbarmen. Iedere wrok, pijn, wraak of verbittering is Hem vreemd. Wel voelt hij verdriet, om de verlorenheid van zijn kinderen. Verder is hij innerlijk licht. Staat hij met open armen..., kust zijn kind..., omarmt en zegent het... Rembrandt schildert de vader met een moederlijke en

een vaderlijke hand. Die rusten op de schouders van de knielende zoon. Zijn gestalte, dat zijn ook wij, als lezer van het verhaal, als kijker naar Rembrandts schilderij. Kijkend naar de rug van de jongste zoon zuigt het schilderij ons met hem op zijn plek. En rusten beide handen op ons, ons zegenend in ons thuiszijn. Dit is verzoening op het diepste niveau. Hier gebeurt wat ieder mens ten diepste zoekt...

Maar niet iedereen is blij met deze thuiskomst.... De oudste zoon is op het veld... Komt de ene thuis, is de ander ineens elders.

'Kom erbij. Je broer is terug.'

Hij is weggegaan, woedend... Als je in woede ontsteekt, ben je even ver weg van jezelf als de jongste toen die de hongerklop kreeg. Ook thuisblijvers kunnen ver van huis zijn. Verongelijkt is de oudste. Hij heeft veel uitgehouden, en nu dit?

Wie ziet er naar hém om?

En dan klinkt er:

Kind,

Jij bent altijd bij mij

En al het mijne is het jouwe

Ja, dat zijn de woorden die de vader tot zijn oudste richt. Hij zegt hier iets moois, gemeente. Want hij spreekt hem nu aan met 'kind', niet met 'zoon'. De vader wijst hiermee ook zijn oudste de weg terug naar huis. Deze oudste is namelijk vergeten dat hij kind is, hij kijkt op de gang van zaken neer, is op de troon gaan zitten. Op de troon van het oordeel zit hij, maar dat is niet zijn taak, daarmee gaat hij over zijn vader heen. Dat doen kinderen die te vroeg te groot zijn soms. Dat doen mensen die zich groot maken soms, dan wanen ze zich God.

En de vader herinnert zijn oudste liefdevol aan zijn ware plek, hij roept hem terug: Kind, jij bent altijd bij mij.

Als de oudste weer kind wordt, kan hij weer ontspannen. Ja, als je op je goede plek aankomt, kun je ontspannen.

Of de oudste dat ook doet, dat lezen we niet. Dat blijft open. Of wij luisteren naar de Stem die ons naar de goede plek roept, dat blijft open.

Deze gelijkenis leert ons, dat het in het eeuwige gaat om het vinden van wie verloren is. En dit begint bij opstaan, zoals de jongste zoon opstaat. Opstaan uit je honger, om terug te gaan naar de Bron.

Ja we moeten eerst zelf ontdekken hoe groot onze honger is.

En dan, dan begint ons opstaan.

En Hij die altijd op ons wacht, ziet ons komen.

Amen